

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СЛУЖБОВОЇ КАР'ЄРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Кар'єра працівника поліції є складною за своєю структурою та змістом. Зазначене стосується не лише процедур прийняття, проходження та припинення служби в поліції, адже реалізація поліцейським своїх посадових обов'язків нерозривно пов'язана з існуванням ризиків, серед яких чільне місце належить ризикам корупційним. Узагалі ризик – це елемент невизначеності, який може відобразитися на діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання або на проведенні якої-небудь економічної операції [1, с. 500]. Що ж стосується поняття «корупційний ризик», то відповідно до точки зору А. Михненка, – це умови, які сприяють виникненню, розвитку, реалізації та поширенню корупційних практик у службовій та професійній діяльності суб'єктів корупційних правопорушень, що склалися внаслідок застосування процедур, визначених відповідним процесуальним законодавством та іншими регулятивними нормами, включаючи підзаконні нормативно-правові акти, відомчі накази уповноважених державних органів, внутрішні регулятивні документи юридичних осіб; унаслідок неналежного виконання або ігнорування окремих положень процесуального законодавства та регулятивних норм за умови відсутності контролю або неефективного контролю за діяльністю суб'єктів корупційних правопорушень. Це визначення більше вказує саме на передумови виникнення корупційних ризиків та недостатньо розкриває його зміст і структуру [2].

Розглядаючи сутність і зміст корупційних ризиків у контексті службової кар'єри поліцейських, варто відзначити, що Національна поліція сама по собі вже є особливим владним інститутом, яка здійснює функції державного управління шляхом підготовки, прийняття та виконання управлінських рішень, за допомогою яких відбувається реалізація державної політики з протидії злочинності, охорони прав, свобод і законних інтересів осіб, підтримання публічного порядку та громадської безпеки. Специфіка служби в поліції створює можливості для існування суперечливих інтересів – особи чи групи осіб, суспільства та самої держави, зіткнення яких в управлінському процесі спричиняє (або може спричинити) виникнення різноманітних конфліктних ситуацій, а може призвести і до вчинення корупційних правопорушень [3].

З огляду на зазначене вище, під корупційними ризиками в діяльності працівників Національної поліції України найбільш доцільно розуміти

певний факт (дію, подію, бездіяльність), настання якого створює умови, за яких зростає можливість вчинення поліцейським корупційного правопорушення у процесі виконання ним своїх посадових обов'язків. Варто зазначити, що за своєю природою корупційні ризики є різноманітними, що обумовлює наявність низки підходів до їх переліку. Так, наприклад, С. Вінборн, В. Сисоєв та В. Ткаченко виокремлюють наступні основні корупційні ризики під час проходження служби в органах Національної поліції: 1) привілейоване чи за-відомо упереджене ставлення до окремих працівників поліції; 2) застосування репресивних заходів впливу (переведення, атестації, зміни умов праці тощо) до викривачів фактів корупції; 3) приховування корупційної поведінки підлеглих; 4) провокування підлеглих з боку керівника на корупційні дії; 5) зговір працівників щодо здійснення корупційних дій; 6) приймання керівником або пропонування підлеглими подарунків або послуг; 7) лобіювання та просування по службі окремих співробітників [4, с. 52–53].

Таким чином, корупційні ризики постійно супроводжують службову кар'єру поліцейських, їх наявність обумовлена низкою чинників соціального, економічного та правового характеру. На наше переконання, корупційні ризики, в контексті наведеної проблематики, можуть бути: а) внутрішніми, які пов'язані із внутрішніми бажаннями та переконаннями поліцейського; б) зовнішніми, які передбачають негативний вплив на поліцейського через певні чинники, що не залежать від волі працівника поліції. З огляду на це, важливим завданням законодавця є створити необхідні організаційні та правові умови для мінімізації вказаних ризиків.

Тож, на нашу думку, заходами, які можуть мінімізувати корупційні ризики у процесі проходження службової кар'єри поліцейським, є такі: 1) підвищення рівня фінансового та матеріально-технічного забезпечення поліцейських; 2) проведення постійної роз'яснювальної роботи серед поліцейських з метою формування усвідомлення важливості та необхідності їх роботи; 3) створення належного правового та організаційного підґрунтя у сфері протидії корупції; 4) створення прозорої системи прийому та просування по службі поліцейських.

Список бібліографічних посилань

1. Бернар И., Колли Ж.-К. Толковый экономический и финансовый словарь. Французская, русская, немецкая, испанская терминология : в 2 т. : пер. с фр. М. : Международные отношения, 1994. Т. 2. 784 с.
2. Запобігання та протидія корупції : навч. посіб. / А. М. Михненко, О. В. Руснак, А. М. Мудрак та ін. ; за ред. А. М. Михненка. 3-є вид., доп. і перероб. Київ : НАДУ, 2013. 625 с.
3. Ботнаренко І. А. Корупційні ризики в діяльності органів поліції // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : зб. тез доп. V Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Харків, 31 берез. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України. Харків : ХНУВС, 2017. С. 37–38.
4. Вінборн С., Сисоєв В., Ткаченко В. Посібник з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції. Київ : USAID/ FINREP-II, 2015. 72 с.

Одержано 18.11.2021